

رصد برنامه و فعالیت شرکتهای بین‌المللی نفت در ماه دسامبر ۲۰۱۷

مدیریت برنامه ریزی تلفیقی

معاونت برنامه‌ریزی و تلفیق طرح‌ها و برنامه‌ها

فهرست عناوین

- پنج موضوع اصلی صنعت بالادستی نفت جهان شامل: ثبات سرمایه‌گذاری جهانی، رشد تولید نفت شیل، شرایط سخت شرکت‌های خدمات نفتی، فرصت‌های حاصل از منابع اکتشافی و تداوم بهبود شرایط مالی، در سال ۲۰۱۸ بر سر راه این صنعت وجود خواهد داشت.
- بررسی چشم انداز هزینه‌های عملیاتی نفت نشان می‌دهد روند این هزینه‌ها در سال ۲۰۱۷ در تمام مناطق دنیا نسبت به چشم انداز سال ۲۰۱۴ روند کاهشی بوده و به نظر می‌رسد که در سال ۲۰۱۸ به سمت صعودی تغییر جهت دهد.
- جایگزینی پیمانکاران جدید به جای شرکت رویال داچ شل؛ اولویت این پیمانکاران، افزایش سطح تولید میدان مجنون عراق و کاهش هزینه تولید هر بشکه نفت خام به میزان ۳۰ درصد می‌باشد.
- شرکت آرامکوی عربستان به منظور تأمین تقاضای داخلی گاز این کشور که عمدتاً مربوط به نیروگاه‌های برق می‌باشد، در صدد سرمایه‌گذاری در منابع گاز طبیعی کشورهای روسیه، شرق آفریقا و آمریکا می‌باشد.
- شرکت انی ایتالیا مجوز تولید مجدد از میدان *Goliat* با میزان ۱۰۰ هزار بشکه در روز را صادر کرد، در حالی که تولید از میدان *Nelson* واقع در بریتانیا به دلیل خرابی سیستم لوله انتقال فوراً متوقف شده است.
- آژانس بین‌المللی انرژی پیش‌بینی می‌کند در نیمه نخست سال ۲۰۱۸، بازار نفت معادل ۲۰۰ هزار بشکه در روز مازاد عرضه داشته باشد در حالی که اداره اطلاعات انرژی آمریکا افزایش عرضه نفت را به میزان ۱۶۰ هزار بشکه در روز برای کل سال ۲۰۱۸ پیش‌بینی کرده است.

موضوعات اصلی صنعت بالادست نفت جهان در سال ۲۰۱۸

با نگاهی به رویدادهای سال ۲۰۱۷ در می یابیم که صنعت بالادستی نفت و گاز در همین سال توسعه یافته است. سوال اصلی اینجاست که آیا در سال ۲۰۱۸ امکان تداوم توسعه فعالیت شرکت‌های بین‌المللی نفت همچنان وجود دارد؟ البته تحلیل‌گران بر این باورند که روند صعودی قیمت نفت از یک سو ثبات سرمایه‌گذاری، افزایش مجوز پروژه‌های جدید و توسعه سرمایه‌گذاری در پروژه‌های بالادستی و از سوی دیگر رشد قابل توجه تولید نفت خام شیل را در سال جاری به همراه خواهد داشت. لذا در این راستا، صنعت بالادستی جهان در سال آینده پنج موضوع کلیدی ذیل را در پیش رو خواهد داشت:

۱- ثبات سرمایه‌گذاری جهانی

ثبات روند سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۱۷ و همچنین پیش‌بینی تداوم رشد اندک آن در سال ۲۰۱۸ حاکی از پایان سیر نزولی سرمایه‌گذاری در صنعت بالادستی نفت جهان دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد سرمایه‌گذاری در این صنعت از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷، به میزان ۹۰۰ میلیارد دلار کاهش داشته اما انتظار می‌رود سرمایه‌گذاری‌های توسعه‌ای در سال آینده، به حدود ۴۰۰ میلیارد دلار برسد. از طرفی ۴۰ درصد از هزینه پروژه‌های LNG به دلیل در حال تکمیل شدن در کشورهای استرالیا و روسیه با کاهش روبرو است. در نتیجه با توجه به اتمام این پروژه‌های LNG، سرمایه‌گذاری‌های صنعت بالادستی نفت جهان به سمت تولید نفت و گاز از منابع هیدروکربوری غیرمتعارف و آبهای عمیق سوق می‌یابد و همچنین میزان افزایش سرمایه‌گذاری در هر کدام از این پروژه‌ها به ۱۵ درصد خواهد رسید. همچنین کشور برزیل برای سومین سال متوالی، مجوز پروژه‌های جدید خود را افزایش می‌دهد.

رشد تولید نفت شیل

انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۸ تولید نفت شیل ایالات متحده آمریکا به میزان ۲۴ درصد (۱/۲ میلیون بشکه در روز) افزایش یابد که ۶۰ درصد از این میزان متعلق به میدان Permian است.

به علاوه هزینه‌های بخش خدمات در تولید نفت شیل نیز در حال افزایش می‌باشند و تکنولوژی حفاری و عدم قطعیت‌های حوزه مخزنی نیز ریسک‌های دیگری هستند که تولید نفت شیل را تحت تأثیر خود قرار می‌دهند. پیش بینی می‌شود در سال آینده نقطه سر به سر^۱ برای تولید نفت شیل آمریکا به خصوص در میدان *Permian* به میزان ۱۵ درصد افزایش یابد.

۲- شرایط سخت شرکت‌های خدمات نفتی

اگرچه ثبات سرمایه‌گذاری در شرکت‌های بین‌المللی حوزه بالادستی صنعت نفت در سال ۲۰۱۸ قابل پیش‌بینی می‌باشد، اما به نظر می‌رسد که حرکت رو به رشد شرکت‌های خدمات نفتی در سال ۲۰۱۸ نسبت به زمان رکود، شرایط دشواری را داشته باشد (تجربه کند) به طوری که این شرکت‌ها در حال تطبیق خود با قیمت پایین نفت، تلاش برای دستیابی به رشد منطقی و حفظ خود در بازار می‌باشند.

۳- فرصت‌های حاصل از منابع اکتشافی

فرصت‌های منابع کشف شده، نقش مهمی را در ایجاد سبد سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۱۸ ایفا خواهد کرد. کشورهای ایران و امارات می‌توانند مجموعاً حداقل ۱۰ میلیارد بشکه از منابع هیدروکربور خود را در سال ۲۰۱۸ جهت توسعه و تولید واگذار نمایند. همچنین فرصت‌های زیادی در کشورهای آمریکای لاتین به ویژه در برزیل وجود خواهد داشت. شرکت‌های ملی و بین‌المللی نفت جهت بهره برداری از بلوک‌های اکتشافی در کشور برزیل، به شدت رقابت خواهند کرد. همچنین در سال آینده رقابت برای کسب مجوز فعالیت‌های اکتشافی در کشور مکزیک، با پیشنهادات مناسبی از سوی شرکت‌های مختلف روبرو خواهد شد (همچنین در سال آینده رقابت برای کسب مجوز فعالیت‌های اکتشافی در کشور مکزیک، پیشنهادات مناسبی را از سوی شرکت‌های مختلف به دنبال خواهد داشت).

۱. نقطه سر به سر جایی است که هزینه و تولید با یکدیگر برابر می‌شوند.

۴- بهبود شرایط مالی

شرکت‌های بین‌المللی در صدد حداکثرسازی سهم خود در سبد سرمایه‌گذاری به ویژه در کشورهای آمریکای لاتین خواهند بود. در سال ۲۰۱۸ انتظار می‌رود مناقصات زیادی با نرخ مناسب با توجه به شرایط بازار برگزار شود. البته سرمایه‌گذاری در ایران در این زمینه نیز نقش قابل توجهی خواهد داشت. بعضی از کشورها نظیر اندونزی و هند نیز در صدد اعطای مجوزهای سرمایه‌گذاری با در نظر گرفتن هزینه‌های عملیاتی (*opex*) پایین می‌باشند.

روند هزینه‌های عملیاتی شرکت‌های بین‌المللی نفت در سال ۲۰۱۸

بررسی چشم‌انداز هزینه‌ها نشان می‌دهد که هزینه عملیاتی در بیشتر مناطق دنیا روند رو به کاهشی را در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال ۲۰۱۴ (افت شدید قیمت نفت) تجربه نموده است. در حالی که به نظر می‌رسد این روند در سال ۲۰۱۸، به روند صعودی تغییر جهت دهد.

مهمترین عوامل کاهش *opex* عبارتند از:

✓ کاهش نیروی کار و همچنین کاهش خدمات شرکت‌های نفتی (تعدیل نیروی کار)

✓ اثر بخشی عملیات و هزینه‌های نگهداشت

✓ کاهش هزینه‌های پشتیبانی

✓ کاهش درآمدهای نفتی (در اقتصادهای وابسته به نفت) عاملی برای کاهش هزینه‌های جاری

علیرغم کاهش هزینه عملیاتی تولید نفت (*opex*) در سطح جهانی، این هزینه‌ها در برخی از کشورها افزایش یافته به طوری که هزینه کاهش تولید از میزان صرفه‌جویی‌های ایجاد شده بر اثر تقلیل هزینه‌ها طی سال‌های ۱۶-۲۰۱۴ پیشی گرفته است. در اروپا هزینه تولید هر بشکه نفت خام حدود ۲۵ درصد (از طریق کاهش هزینه نیروی کار و خدمات، افزایش کارایی و رشد تولید)، پایین آمده است. انتظار می‌رود با توجه به رونق بازار نفت در سال ۲۰۱۸، هزینه عملیاتی و سرمایه‌ای افزایش یابد در صورتی که بسیاری از مناطق همچنان بخشی از پس‌انداز کسب شده در سال ۲۰۱۴ را حفظ نمایند.

برنامه شرکت ملی نفت عراق برای افزایش تولید نفت در میدان مجنون

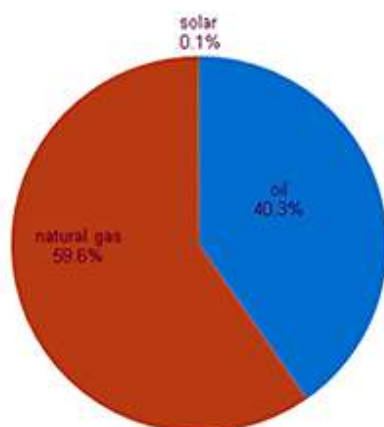
شرکت ملی نفت عراق در گزارشی اعلام نمود: عملیات توسعه میدان مجنون پس از خروج شرکت رویال داچ شل، به زودی شروع خواهد شد. اولویت کنسرسیوم جدید با جایگزینی پیمانکاران جدید به جای شرکت رویال داچ شل، افزایش سطح تولید میدان مجنون عراق و کاهش هزینه تولید هر بشکه نفت خام به میزان ۳۰ درصد می باشد. شرکت‌های شورون، توتال و پتروچاینا یک کنسرسیوم جهت توسعه تولید نفت میدان مجنون می باشند. لازم به ذکر است عراق در حال برنامه ریزی جهت افزایش تولید از این میدان به میزان ۴۰۰ هزار بشکه در روز برای سال آینده می باشد. در حال حاضر تولید نفت خام این میدان در حدود ۲۳۵ هزار بشکه در روز می باشد.

گفتنی است شرکت شل با توجه به شرایط آتی بازار نفت، بیشتر بر روی توسعه میادین گازی تمرکز کرده است.

تلاش آرامکو در جهت جایگزینی گاز به جای نفت در نیروگاه‌ها

شرکت آرامکو در حال حاضر برای تامین تقاضای نیروگاه‌های برق جهت تامین نیازهای سرمایه‌گذاری در فصل تابستان، اقدام به واردات LNG نموده و از این طریق میزان مصرف نفت خام در نیروگاه‌ها را کاهش و به صادرات اختصاص می دهد. این شرکت به منظور تامین تقاضای داخلی گاز این کشور به دنبال سرمایه‌گذاری بر روی گاز طبیعی در کشورهای روسیه، شرق آفریقا و آمریکا می باشد. مدیرعامل شرکت آرامکو اعلام کرد که با وجود سالها تحقیق توسط این شرکت، ذخایر گازی به میزان کافی در این کشور پیدا نشده است. شایان ذکر است عربستان هر ساله ده‌ها میلیون بشکه نفت خام صادراتی خود را به نیروگاه‌های تولید برق به ویژه در فصل اوج تقاضا (تابستان) اختصاص می دهد (شکل (۱)).

شکل (۱): سهم نفت و گاز مصرفی نیروگاه‌های برق عربستان

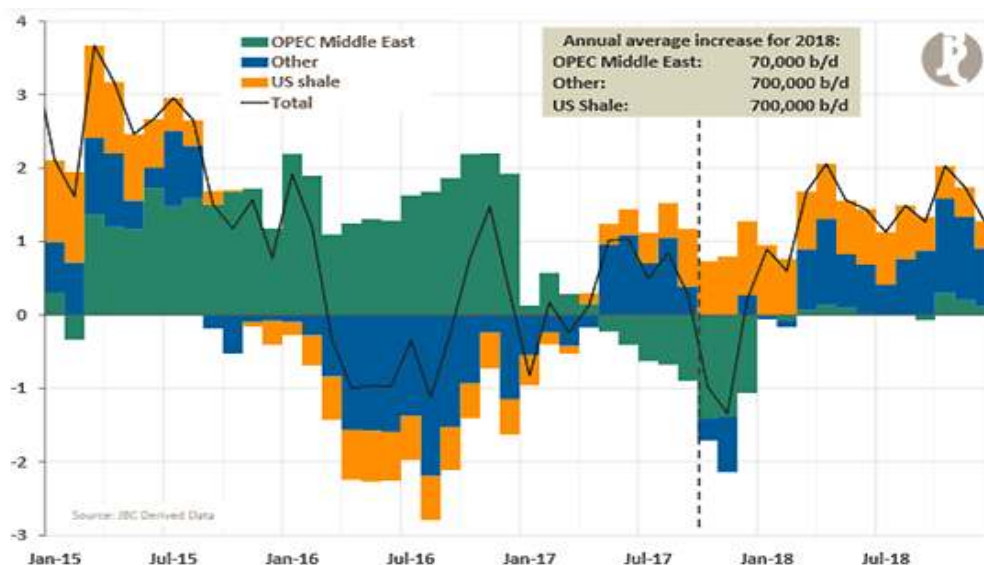
شرکت آرامکو همچنین جهت تأمین تقاضای گاز و سرمایه گذاری بر روی منابع گاز در حال گسترش روابط خود با کشورهای دارای منابع گازی در حوزه دریای مدیترانه و دریای خزر می باشد. از سوی دیگر با توجه به افتتاح یک کارخانه جدید تولید گاز در قطب شمال، این شرکت خرید *LNG* از روسیه را به عنوان یکی از گزینه‌های گران جهت تأمین مصارف گازی مد نظر دارد. البته این در حالی است که شرکت آرامکو در صد افزایش سرمایه گذاری در آمریکا با مشارکت در ساخت پالایشگاه *Motiva* و سرمایه گذاری در بخش پتروشیمی می باشد.

عوامل تأثیر گذار بر قیمت نفت

الف - عوامل کاهشی

- شرکت انی ایتالیا مجوز شروع مجدد تولید میدان *Goliat* با ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه در روز را صادر نمود در حالی که تولید میدان *Nelson* در بریتانیا با توجه به خرابی خط لوله انتقال فوراً متوقف گردیده است. با این وجود پیش‌بینی می شود، میزان تولید نفت خام در سه ماهه اول سال آتی (۲۰۱۸) در بازار شمال غرب اروپا در سطحی بالاتر از سطح تولید ۲۰۱۲ قرار گیرد.
- عرضه نفت آمریکا نیز در سال ۲۰۱۸ رشد می یابد به طوری که پیش‌بینی می شود در سال ۲۰۱۸ تولید نفت شیل آمریکا حدود ۷۰۰ هزار بشکه در روز نسبت به سال ۲۰۱۷ رشد داشته باشد (نمودار (۱)). همچنین پیش‌بینی می شود، تولید نفت خام کشورهای برزیل و کانادا در سال ۲۰۱۸ به ترتیب ۱۹۰ و ۲۶۰ هزار بشکه در روز نسبت به سال قبل افزایش یابد. در مجموع، این موضوعات با تحت تاثیر قرار دادن انتظارات بازار، مانعی بر رشد قیمت نفت در ماه دسامبر گردید.

نمودار (۱): تغییرات عرضه نفت خام تولیدکنندگان اصلی

- فدرال رزرو آمریکا، نرخ بهره این کشور را در ماه دسامبر ۲۰۱۷ برای سومین بار متوالی در سال جاری ۰٫۲۵ درصد افزایش داد. این در صورتی است که این رشد در راستای انتظارات بازار بوده و همین امر مانعی بر سر راه افزایش قیمت نفت در ماه دسامبر بود.

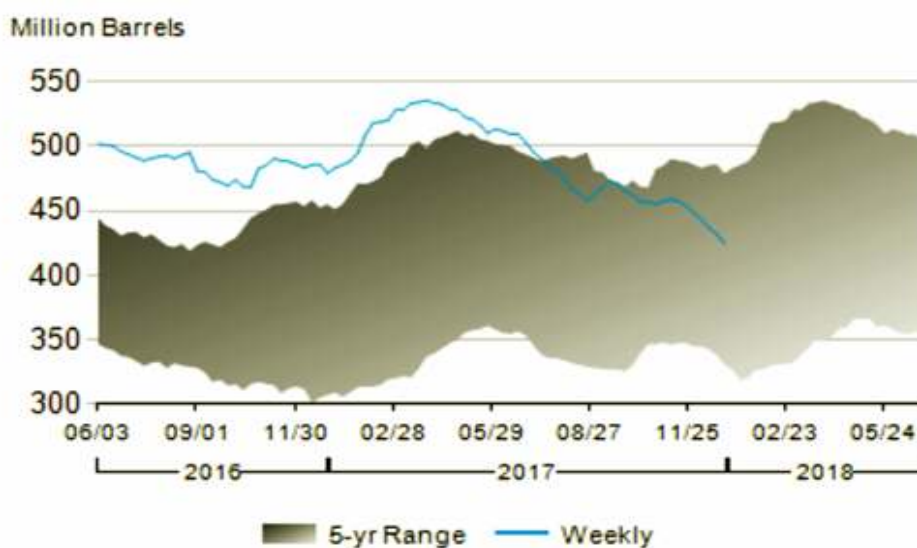
ب- عوامل افزایشی

- تداوم خرابی خط لوله انتقال فورتنیس در بریتانیا از عوامل مهم رشد قیمت نفت خام به ویژه نفت خام برنت در ماه دسامبر بوده است.
- وضعیت نامساعد اقتصادی در ونزوئلا (از عرضه کنندگان نفت اوپک) با توجه به بحران مالی این کشور، نگرانی‌ها را در خصوص اختلال عرضه نفت افزایش داده است.
- تمديد طرح کاهش حجم تولید نفت اعضای اوپک در سال ۲۰۱۸ در تقویت قیمت موثر بوده است.

رشد تولید نفت آمریکا مانعی برای اثر بخشی سیاست اعضای اوپک

بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا میزان موجودی نفت خام آمریکا در هفته منتهی به ۲۹ دسامبر با ۷/۴ میلیون بشکه کاهش به میزان ۴۳۶/۵ میلیون بشکه رسید. این در حالی است که میزان ذخیره سازی بنزین و فرآورده‌های میان تقطیر این کشور در این هفته به ترتیب ۴/۸ و ۹/۸ میلیون بشکه رشد داشتند. همچنین تولید نفت خام آمریکا در این هفته در حدود ۳۵ هزار بشکه در روز افزایش داشت.

نمودار (۲) : روند موجودی نفت خام آمریکا در سال‌های مختلف

لذا همچنان عامل منفی تاثیرگذار در بازار، افزایش تولید نفت آمریکاست که نگرانی‌ها را نسبت به بی‌اثر نمودن تلاش اعضای اوپک برای ایجاد تعادل در بازار نفت، افزایش داده است. میزان تولید نفت خام آمریکا در نیمه دوم سال ۲۰۱۶ تا ماه مورد بررسی با ۱۶ درصد افزایش به میزان ۸/۹ میلیون بشکه در روز رسید. بر این اساس، سطح کنونی تولید نفت آمریکا با میزان عرضه کشورهای عربستان و روسیه (به ترتیب ۱۰ و ۱۱ میلیون بشکه در روز) در رقابت است. آژانس بین‌المللی انرژی پیش‌بینی می‌نماید بازار نفت در نیمه نخست سال ۲۰۱۸ معادل ۲۰۰ هزار بشکه در روز مازاد عرضه داشته باشد در حالی که اداره اطلاعات انرژی آمریکا فزونی عرضه نفت را ۱۶۰ هزار بشکه در روز برای سال ۲۰۱۸ پیش‌بینی نموده است. از سوی دیگر برخی از اعضای اوپک نظیر عربستان انتظار دارند رشد قیمت نفت تداوم داشته باشد به طوری که عربستان در برنامه ۶ ساله خود بودجه متعادلی را پیش‌بینی و رشد درآمدهای نفتی خود را تا سال ۲۰۲۳ به میزان ۸۰ درصد (یعنی از ۴۴۰ به ۸۰۱ میلیون ریال عربستان) برآورد نموده است.

تهیه کننده : سید عبدالله رضوی

منابع:

- (۱) اداره اطلاعات انرژی آمریکا
- (۲) آژانس بین المللی انرژی
- (۳) وود مکنزی
- (۴) بلومبرگ
- (۵) آرگوس نفت خام